No. 1915 Zaterdag 27 September 1920. 37ste Jaargang

AMIGOE DI CURAÇAO

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire, Aruba en de Bovenwindsche eilanden per drie maanden fl. 2.— bij vooruitbetaling.

BUREAU VAN DIT BLAD
St. Elizabeths-gasthuis.
DRUKKER: B. L. BOGAERS.

Voor het Buitenland per jaar fl. 10.—
Afzonderlijke nummers fl. 0.15.
Prijs der Advertentiën van 1—7 regels f. 0.50; voor elken regel meer 7½ cts.

Droogte op Curaçao in vroeger jaren.

In tijden van droogte gelijk we nu sinds twee jaren op Curaçao doorleven, is men onwillekeurig geneigd vergelijkingen te maken en vormt de droogte een dankbaar onderwerp der conversatie. Men tracht elkander op te troosten met op te halen zoowel van buitengewone regenjaren in den goeden ouden tijd als van droogteperioden, die nog erger waren dan de tegenwoordige. Doch dikwijls is de slotsom van de redeneering, dat toch in vroeger jaren het op Curaçao veel meer geregend heeft dan in onzen tijd. Bewijzen worden er niet voor aangehaald. Alleen heeft men zulks bij overlevering door oudere menschen hooren verhalen.

Wat is er waar van dergelijke verhalen? Aan de waarheidsliefde van den zegsman mag men niet twijfelen. Doch het is uiterst moeielijk zoo niet onmogelijk hier waarheid van verdichting te onderscheiden.

Alles hangt af van den historischen ondergrond, die in die verhalen absoluut niet te controleeren is.

Wij hebben daarom getracht in dit en de volgende artikelen de zeker onbetwist betrouwbare historische documenten te raadplegen, die deze zaak tot meer klaarheid kunnen brengen.

Op grond van deze historische gegevens is het voor ons een uitgemaakte zaak, dat Curaçao in het historisch tijdvak van de laatste 3 à 4 eeuwen wat de afwisseling van regen- en droogteperioden betreft niet merkbaar veranderd is.

***

Wie zich op de oplevering beroepen, en zooveel waarde hechten aan de uitspraken hunner ouders, grooten overgrootouders zouden wij eenvoudig kunnen verwijzen naar dat gedeelte van het Rapport van Gouverneur A. Kikkert van 1817, wat wij juist in dit nummer „onder de streep" gepubliceerd hebben. Het is zeker dat de herinneringen der hoogbejaarde menschen zich in geen geval verder dan over de tijdruimte van een eeuw uitstrekken. Welnu, wat in dit nummer door Gouverneur Kikkert over de maisbouw van honderd jaar geleden en voorgaande jaren gerapporteerd wordt, is een droeve aaneenschakeling van jammerklachten over mislukking van den maisbouw wegens felle droogte, die meer als regel dan als uitzondering gold.

Voor het argument geput uit de traditie zou dit antwoord reeds kunnen volstaan.

Doch wij willen ons niet zoo gemakkelijk van de zaak afmaken, en van het begin der geschiedenis van ons eiland eens nagaan, wat er over de droogte en gebrek aan regen gezegd wordt. Dan zal men voortaan dat fabeltje, dat het op Curaçao in vroeger jaren veel meer regende dan tegenwoordig, wel niet langer in bescherming nemen.

***

Volgens het algemeene gevoelen werd Curaçao in 1499 door Alonso de Ojeda ontdekt, doch eerst veel later door de Spanjaarden in bezit genomen. Juan de Ampuez was de eerste directeur van het eiland. Deze Ampuez was in 1511 Factoor in Sto Domingo.

Hij stichtte de stad Coro aan de tegenovergelegen kust van Venezuela in 1527 en werd Heer van Curaçao, Bonaire en Aruba in 1528, toen Karel V het landschap Coro in concessie gaf aan de Duitschers Welsers. Deze Juan de Ampuez, toen hij nog Factoor op Sto Domingo was, verklaart in een brief aan den Koning van Spanje, dat in 1513 Koning Ferdinand toegestaan had om naar Sto Domingo en Porto Rico Indianen over te brengen van eenige onnuttige eilanden. Om daaraan te voldoen verklaarde Don Diego Colon, Admiraal, Onderkoning en Gouverneur van Z. M. door zijn rechtbank en beambten, na daaromtrent inlichtingen te hebben ingewonnen, de eilanden Curaçao, Bonaire en Aruba voor *iseas inutiles*, waardelooze eilanden en liet ongeveer 2000 Indianen door zijn Kapitein Diego Salazar van daar overbrengen. Het ligt voor de hand dat de berichten over ons eiland gedurende dat Spaansche tijdvak, dat ongeveer een eeuw duurde, uittermate schaarsch zijn. Doch dit enkele bericht spreekt eenvoudiger dan boekdeelen. Deze drie eilanden dus werden toen, vergeleken met de Spaansche vaste kust en de groote Antillen, *islas inútiles*, nuttelooze eilanden genoemd due eilanden, die voor niets dienden, geen enkel voordeel konden opleveren, omdat zij volstrekt niets opbrachten. En dat zal natuurlijk wel op de allereerste plaats, zoo niet uitsluitend van landbouwproducten gezegd zijn. En ook dit zal men zonder twijfel wel in verband moeten brengen met den uiterts geringen regenval.

Het eerste duidelijke en meer uitvoerige bericht over felle droogte dateert eerst van het eigen jaar der komst van de Hollanders in 1634 op Curaçao.

Bij de overgave van het eiland einde Augustus 1634 bevond Walbeeck, de commandant der Hollandsche schepen, bij de bezichtiging van het eiland, dat er „veel schoone valleyen" waren en „het meeste van 't eylandt overgroeyt met boomen, welker hout werdt gebruyckt tot verven" (het zg. stokvisch of braziliehout, *Haematoxilon Brasiletto*)

Van een kapitein der Indianen vernam hij bovendien, dat er een viertal jaren geleden op het eiland geweest waren ongeveer 2.000 hoornbeesten, waaronder 24 melkkoeien, „die *in den* [illegible] veel melks gaven," 9.000 schapen en lammeren, 750 paarden en wel 1.000 bokken en geiten, doch dat daarvan door „*een groote droogte*" wel de helft *ende vele aerdtvruchten* waren vergaan." Als men nu weet, dat het eiland toen niet meer dan hoogstens 450 inwoners telde, en dat het eiland nog overal ook op de bergen begroeid was, dus dat er veel meer voedsel voor de dieren te vinden was dan tegenwoordig, moet men toch zelf aannemen, dat deze droogte wel een zeer langdurige moet geweest zijn.

Ook in zijn aanteekeningen bij de kaart van Curaçao wordt door van Wallbeeck dikwijls van droogte gesproken en watergebrek.

Over het geheel waren ook de latere berichten van de schepelingen over het [illegible] dat er ernstig sprake van was het eiland [illegible] te verlaten. De reden, dat het niet gebeurde, moet uitsluitend gezocht worden, dat men het eiland als een vlootbasis wilde behouden. Dat het eiland ook niet voldoende aan levensmiddelen opbracht, blijkt wel hieruit, dat er van Holland uit geregeld groote voorraad van proviand heen gestuurd werd, zelfs tonnen met ossevleesch, ofschoon er toch versch vleesch van schapen en geiten te krijgen was.

Uit gebrek aan gegevens, valt er uit de eerste eeuw der bezetting van het eiland door de Hollanders geen verdere positieve feiten omtrent regen en droogte te vermelden.

Eerst te beginnen met ongeveer het jaar 1725, waarmede het vroeger [illegible] vindt men tal van bijzonderheden, die over de geregelde droogteperioden veel licht verspreiden.

(Wordt vervolgd)

Wij hebben de eer te berichten, dat wij

met ingang van 1 October a.s.

en tot nadere kennisgeving den rentevoet voor DEPOSITO'S als volgt hebben verhoogd:

met 1 dag	opzegging:	op 2½ %
met 10 dagen	opzegging:	op 3 %
met 1 maand	opzegging:	op 5 %
met 6 maanden	opzegging:	op 5½ %
met 1 jaar	opzegging:	op 6 %

Hollandsche Bank voor West-Indie.

Curaçao, 15 September 1920.

Triomph der Electriciteit.

De electriciteit als beweegkracht heeft in de vorige maand een groote overwinning behaald te Erie in den Amerikaanschen staat Pennsylvania bij een eigenaardige proef, waarbij twee reusachtige locomotieven, door stoom bewogen, van de *New-York Central* het moesten afleggen tegenover een locomotief met electrische beweegkracht, gebruikt voor passagierstreinen.

Curaçao voor honderd jaren.

Uittreksels uit het Rapport van Gouverneur A. KIKKERT.

Gedateerd van 2 Juli 1817.

(*Gepubliceerd door Dr. J. de HULLU, Rijksarchivaris.*)

De maisbouw. (5

De landbouw wordt op op de volgende wijze gedreven. De mais is het voornaamste, waarop de planter zich toelegt. Zij is aan vele wisselvalligheden onderworpen en vereischt uit dien hoofde onnoemelijke zorg en moeite.

Men begint reeds in de maand Mei de landerijen, welke tot het mais planten bestemd zijn, om te ploegen of met de shiap van het onkruid te ontdoen en om te slaan. Heeft men hiermede in het laatste van Juni gedaan en komen er geen vroegere regens in, dan zijn er vele planters die op goed geloof af en op de soogenaamde voorteekens, die zij aan de lucht menen te bespeuren, in de maand Augustus beginnen te wagen met in het droog te planten, hetgeen op deze manier geschiedt. Men laat eerst door negers met hun shiappen een genoegzame hoeveelheid gaten in den grond slaan, die gemeenlijk een voet breed, vier duim diep en zoowel in de lengte als in de breedte genomen, twee voet van elkander moeten gemaakt worden. In dien tusschentijd snijden de negerinnen de maisaren (hier tapoesjes genaamd) zoo fijn als mogelijk is en wel met voorzorg dat de granen onbeschadigd in hun doppen of bolsters (hier bagás genaamd) bewaard blijven, opdat het zaad onder den grond gelegd zijnde niet door de insekten vernield worde.

Als men dan een goeden voorraad van gesneden bagas en gemaakte gaten heeft, dan gaan alle de slaven aan het planten. Zij scharen zich in een rij, ieder met een kalbasje met plantzaad voorzien, en werpen daarvan 12 a 14 korrels in elk gat, dat zij dan weder met hun voeten dicht smijten door den grond, die naast het gemaakte gat ligt, er over heen te halen. Wanneer de uitkomst aan de hoop en verwachting beantwoordt, is deze manier van planten zeer voordeelig, doch krijgt men in plaats van zware regens, die dan vereischt worden om de mais te doen opkomen, dunne vlagen of lichte regenbuien, dan bederft het zaad onder den grond; men heeft vergeefsche moeite gedaan en is verplicht weder op nieuws de gaten open te slaan. Planters die weinig slaven hebben, zijn verplicht op deze manier te planten, want hebben zij het geluk hierin te slagen, dan zijn zij altoos vooruit en kunnen, terwijl anderen nog planten moeten, ander werk doen of desverkiezende nog meer land beplanten dan zij zonder dit zouden hebben kunnen doen of desverkiezende nog meer land beplanten dan zij zonder dit zouden hebben kunnen doen.

De gewone wijze van maisplanten verschilt in niets anders van deze dan hierin dat men, het veld daartoe voorbereid hebbende, eerst de zware regens afwacht, en in plaats van gesneden bagás of mais in doppen, de zuivere schoon gedorschte mais daartoe besigt.

De grond dan behoorlijk vochtig zijnde, ziet men reeds met den derden dag de mais boven den grond, en met den achtsten of tienden dag nadat zij opgekomen is, kunnen de negers de opgekomen mais beginnen schoon te maken. Dikwijls echter begint men niet dan met de derde week, dewijl de planter dan op dien tijd gewoonlijk veel te doen heeft. Het schoonmaken van de mais gaat zonderling toe. Hiervoor gebruiken de negers shiappen, die men wel in Holland kent. De sterkste werker (de kapitein van de shiap genaamd) werkt de eerste in de rij, dan volgt de tweede, de derde enz., ieder in een bijzondere rij mais of carré genaamd. Het gras, in de tusschenruimte van twee voet, zooals gezegd is, tusschen en rondom de mais staande, wordt schoon weggeschrapt ieder het zijne. Heeft de voortste werker nu een rij van 50 à 60 stukjes afgewerkt, dan keert zij zich om, telt de rijen mais, laat voor iederen neger een rij openblijven en begint dan weder hun tegemoet te werken, zoodat de eerste rij van den laatsten man tegen zijn tweeden rij komt te stuiten. Als nu elke neger zijn eerste carré of rij zoover afgewerkt heeft als de voorganger den zijnen, dan volgen zij hem in deselfde orde ieder naar zijn rang of liever naar zijn sterkte. Dit gaat zoo den ganschen dag door, uitgezonderd de rust- of schafttijd, waartoe zij derdehalf uur per dag hebben.

Is al de mais eens schoon gemaakt en blijven de regens aanhouden, dan worden zij ten eerste gedund. De slaven evensoo als bij het planten naast elkander geplaatst, neemt elke neger of negerin een rij mais voor zich, uit elk gat waarin te veel plantjes staan, zooveel van de slechtsten er uitrukkende, dat er maar vier, vijf, hoogstens zes van de guisten staan blijven.

Tegen dat men hiermede gedaan heeft, alles voordeelig zijn gang gaande, is de mais reeds ter hooge van 4 a 5 voet opgeschoten en vereischt weder schoon gemaakt te worden, hetgeen dan ook niet uitgesteld wordt, terwijl het guile dragen van de mais hiervan veel afhangt. Gemeenlijk is men dan reeds in het laatst van November en de mais de tweede shiap gekregen hebbende, schiet snel op, soms binnen de veertien dagen tot op 9 à 10 voet, wanneer zij dan ook ophoudt te groeien en in half December haar koker uitzet, die in het laatsten van de maand of in het begin van Januari open gaat en de aar of tapoesje laat zien.

De tapoesje of aar van de mais is, als zij eerst uitkomt en nog geen granen gezet heeft, over het algemeen van den pijl af gerekend maar vier duim lang en drie duim in den omtrek dik, doch heeft zij granen gezet en zijn zij tot rijpheid gekomen, dan wordt zij de helft langer en wel tweemaal zoo dik.

De mais moet ruim acht weken staan eer zij rijp, droog en goed is om afgesneden te worden. Negers en negerinnen, elk met een macot of mand bij zich, door den planter self of door den factor of bomba's vergezeld, spoeden zich dan om den zoo lang met vrees en hoop tegemoetgeziene oogst onder vreudegejuich in te zamelen. Elk doet zijn best zijn macot vol te snijden en de eerste te zijn om seffens een ander hetzij vrijster, bijzit of vriend ook de behulpzame hand te bieden. Wanneer alle de macotten behoorlijk vol zijn, wordt de afgesneden mais zingende en dansende op het hoofd naar huis gedragen of ook wel met de kar weggekruid, en het werk opnieuw hervat totdat de gansche krop ingezameld is.

De mais wordt in daartoe gemaakte magazijnen, terdeeg in elkander gepakt, bewaard.

Zoodanig gaat het met de mais in vruchtbare jaren, doch helaas! hoe weinig zulke jaren vallen den planter te beurt, nauwelijks één in de vijf.

Even zoo aangenaam het is in voordeelige jaren zich hier met den landbouw bezig te houden, even zoo rampspoedig is het in slechte daarbij zijn bestaan te moeten vinden. Het eerste en grootste onheil voor den landbouw, dat men bij slechte jaren ondervindt, is het wegblijven der regens tot laat in het jaar, somtijds tot in het laatst van November. Hierop volgt dat, als men dan el plant en de mais opkomt, alles door de rupsen, (hier onelgenaardig wormen geheeten), opgevreten wordt of, behoudt men er nog iets van, de rest door de droogte omkomt, dan nog, wanneer er geen rupsen zijn en ook de regens aanhouden, is de tijd te kort is om de mais schoon

Naar aanleiding van een nieuwen pas voltooiden reusachtigen motor voor de spoorlijn *Chicago, Milwankee and Saint Paul,* die electrische stroom als trekkracht gebruikt voor de bergachtige streken van het Westen, ontstond er een twistvraag onder de ingenieurs, omtrent de kracht die deze motor kon ontwikkelen naar verhouding met de gewone locomotieven door stoom bewogen. Het slot was, dat de vraag door een weddenschap zou worden uitgevochten.

De electrische ingenieurs, verdedigers van den nieuwen motor, beweerden dat hun motor meer kracht zou ontwikkelen dan twee stoomlocomotieven samen. De anderen, die dit in twijfel trokken, daagden de eersten uit en de uitdaging werd aangenomen. Voordat de nieuwe motor naar zijn plaats van bestemming zou gezonden worden, zou hij eerst een wedstrijd aangaan met twee stoomlocomotieven, die zij zelf zouden uitkiezen.

De vorige maand Augustus heeft die proef plaats gevonden in de omstreken van Erie. Niet alleen de ingenieurs van beide partijen, maar ook een groote menigte andere personen, die in het geval belangstelden en nieuwsgierigen woonden den wedstrijd bij.

Zeer velen hielden den wedstrijd zelf voor onuitvoerbaar. Immers, wanneer die proef moest geschieden op de wijze van de krachtproef *tug-of-war*, (de bekende toer, waarbij aan elke zijde van een touw tien personen in tegenovergestelde richting trekken, waarbij die groep de winnaar, is die het andere tiental omvertrekt,) zou een ongeluk te voorzien zijn wanneer hoogstwaarschijnlijk de kabel zou kapot springen, die voor deze proef gebruikt werd.

Zou deze bestand zijn tegen de enorme trekkracht, wanneer aan de eene zijde twee kolosale locomotieven en aan de anderen kant een electrische motor, als een stalen monster met zijn 3.240 paarden kracht en zijn 3000 volts in tegenovergestelde richting aan dien kabel trokken?

Op het oogenblik dat dezen spannende wedstrijd zou plaats vinden, bleek weer de echt Amerikaansche manier om met grootsche en reusachtige middelen een vermaak op touw te zetten.

Het eerst verschenen al puffend de twee stoomlocomotieven. Het waren twee van die enorme reusachtige van het ty... ...llet, van de lyn New York-Chicago de snelste exprestreinen voorttrekken, die als zwarte monsters wel in staat bleken een heele stad te kunnen verpletteren.

Toen zij stilhielden op de plaats, waar de 200 personen die voor den wedstrijd waren uitgenoodigd, maakten zij een overweldigenden aanblik met hun imponeerend gehijg en oorverdoovend gefluit. Allen, zelfs die op den electrischen motor gewed hadden, klapten in de handen, zooals men ook den gespierden worstelaar met applaus begroet, zoodra hij in de arena verschijnt.

Onmiddellijk daarna hoorde men van den tegenovergestelden kant de grond dreunen. Daar kwam over de rails de monstermotor, als een huis zoo groot, aansnorren, met een dubbele kamer voor de mecaniciens, die hem bedienen, en dubbele lantarens met hun oogverblindend licht, om in den nacht den weg te bestralen.

Degenen, die niet in het geheim waren ingewijd door de organisators van de proef, begrepen niet wat er ging gebeuren, toen men den motor zijn tegenstanders steeds meer zag naderen en ten slotte zich tegen hen zag aandrukken. Zij zouden elkander aanvallen, gelijk wilde stieren elkander bevechten. Maar dat scheen roekeloos, te meer daar de electrische stroom pas zou beginnen te werken, nadat de stoom reeds begonnen was de twee andere kampioenen voort te duwen.

Eindelijk werd het sinjaal gegeven. De beide locomotieven begonnen te grommen. De motor, die nog zonder stroom stond, werd teruggeduwd. Maar terwijl de twee machinisten hun verschillende handels omsloegen en hun twee locomotieven met volle kracht lieten werken, draaide de ingenieur van den motor den kleinen hefboom om, die den electrischen stroom op zijn wagen toevoerde. En terstond zag men, ofschoon de twee locomotieven met nog meer geweld loeiden en den grond deden sidderen door de geweldige kracht, die de stoom ontwikkelde, dat hun vaart al steeds langzamer werd, daar de kracht van den electrischen motor elk oogenblik toenam. De voorstanders van de twee locomotieven hadden reeds gejuigd toen zij zagen, dat deze hun geduchten tegenstander voortduwden. Maar nu verstomde hun enthusiasme bij het zien dat ondanks de uiterste krachtsinspanning van de twee stoommachines, de drie monsters eindelijk bleven stilstaan, totdat opeens een oogenblik aanbrak dat zij onbeweeglijk bleven. Doch dat duurde maar een seconde. Want weldra dwong de motor de beide locomotieven tot teruggaan, in het eerst wel heel langzaam, maar weldra steeds toenemend en versnellend, totdat de leider van deze interessante proefneming onder het gejuich van de overwinnaars het sinjaal gaf, dat het einde van den strijd aankondigde.

De electrische motor had een schitterende overwinning behaald.

---

te maken, die door het onkruid overweldigd wordend, niet groeien noch dragen kan en dus een slechten of in het geheel geen oogst geeft. Zijn alle de vorigen te boven gekomen en hebben de arme planters en hun slaven met zwoegen en zweeten nog zooveel uit het gras gered als zij voor de kost rekenen genoeg te zullen oogsten, dan komt de vlieg (een soort van kleine roode vliegjes), die de maisaren, als zij uit den koker komen en in bloesem staan, geheel uitzuigen en alle hoop teleurstellen, of de rupsen in de tapoesjes of aren, die al het graan vernielen. Krijgen deze door aanhoudende vlijt der negers, die ze er af vangen of soms ook afslaan, de overhand niet, dan worden zij door de sprinkhanen vervangen, die weldra het ongeluk van den planter volmaken, dewelke nietemin zorgen moet voor onderhoud zijner slaven, ofschoon hij bovendien hierbij nog dikwijls door de droogte het grootste gedeelte zijner bestiaien, zijn eenigste toevlucht, verloren heeft.

Een wonder is het, als men in de vijf jaren niet één slechte aantreft. In gewone jaren kan men rekenen weinig meer in te oogsten dan toereikende is tot der slaven onderhoud. De gewone plagen hebben dan door de nog bijtijds gevallene regens maar half kunnen woeden. In voordeelige jaren rekent men op anderhalf jaar kost.

In een overslag over de laatste vijf jaren gemaakt, blijkt dat het eiland jaarlijks aan mais kan opleveren 68,569 macotten, ieder macot gereken voor een halve schepel schoone mais.

(*Wordt vervolgd.*)

Het Nederlandsch zout.

Door Dr. Jacoba B. L. Hol.

I.

In den grooten wereldoorlog zal wel een ieder ten volle hebben leeren beseffen de groote economische beteekenis van het probleem der wereldhuishouding. We zouden deze kunnen vergelijken bij een ingewikkeld raderwerk, dat dreigt vast te loopen, zoodra één onderdeel onklaar wordt of zijn beweging vertraagt. Denken we slechts aan het stopzetten van het oceanisch verkeer, waardoor ook in ons land nijpend gebrek ontstond aan voedingsmiddelen, die ginds in de tropen opgehoopt lagen. Inderdaad, we hebben in de afgeloopen jaren allen het stokken van den internationalen handel aan den lijve gevoeld en dat niet slechts, waar het invoerproducten als b.v. koffie gold, die het eigen land niet oplevert, neen, ook aan boter en kaas kwam hier gebrek, in het land der zuivelproductie bij uitnemendheid. In de cultuurstaten is de voedselvoorziening, de industrie en alles wat daarmede annex is, gebaseerd op den internationalen handel. Treedt in dezen stagnatie op, dan wordt langzaam maar zeker het geheele economisch leven ontwricht. Men mag gerust zeggen, dat een land, dat geheel en al zichzelf genoeg is, wiens bodem m.a.w. naast het noodige voedsel in al zijn verscheidenheid, ook voldoende ertsen en brandstof oplevert, slechts aangetroffen wordt in die grootere eenheden als b.v. de Vereenigde Staten, welke door een agglomereeren van meerdere landen zich uitstrekken over verschillende klimaat- en bodemgebieden. En zelfs deze zijn voor hun koloniale producten nog op invoer uit de tropen aangewezen.

Dat een neutraal land in oorlogstijd sterker staat, naarmate het economisch onafhankelijker is van het buitenland, is in de afgeloopen jaren noodgedwongen ook in Nederland wel ingezien geworden, waar echter geklaagd werd — en met recht — over het gebrek aan ondernemingsgeest bij ons volk, over te groote omzichtigheid, waar het gold nieuwe industrieën te scheppen, daar moet een uitzondering gemaakt worden voor de industrieën, die berusten op het ontginnen van onze bodemschatten. Met welk een onderlinge is niet gewerkt, om de steenkolenproductie te verhoogen en met welk een koortsachtigen ijver als bij de ontdekking van een nieuw goudland, is niet de ontginning ter hand genomen van kalksteen en bruinkool in Zuid-Limburg, van phosphorieten in Twente? Slechts bij één product, dat diep in onzen bodem verborgen lag, n.l. bij het zout, heeft dit te lang wikken en wegen ons parten gespeeld, hoewel ditmaal de schuld niet bij het particulier initiatief maar bij de Regeering lag. Van ontmoedigende adviezen en tegenwerking ter eener — maar ook van taai volhouden en groot doorzettingsvermogen ter andere zijde, vertelt ons de wordingsgeschiedenis dezer jonge ontginning. Het is aan het onvermoeide streven van den bekenden Rotterdamschen zoutzieder, den Heer J. P. Vis te danken, dat Nederland thans bij Boekelo zijn eigen zout ontgint. Hem komt dan ook met recht den eerenaam van den „vader der Nederlandsche zoutontginning" toe.

Maar aleer we dit nader toelichten, willen we eerst de vraag beantwoorden: Hoe zijn die zoutlagen daar in den Nederlandschen bodem ontstaan? En dan moeten we in gedachten teruggaan naar een tijd kort voor het begin van de middeleeuwen der geologische geschiedenis, naar den tijd, dien men gewoon is den permtijd te noemen. (We moeten echter wel in het oog houden, dat wanneer een geoloog van „korten tijd" spreekt, dit misschien toch nog duizenden jaren beteekent, want een geoloog rekent met eeuwen, zooals wij met seconden.) In het jongste gedeelte van het perm dan, in den z.g.n. Zechsteintijd zag het er in Noord-Europa geheel anders uit dan tegenwoordig: er golfde een ondiepe oceaan, die ook ons land bedekte en zich van Noordoost-Duitschland tot in Engeland uitstrekte. Deze zee moet het karakter van een binnenzee gehad hebben in een gematigd, maar zeer droog woestijnklimaat, zoodat veel water verdampte. Ten slotte zal het water zoo met zout verzadigd zijn geworden, dat het zout neersloeg. De buitengewoon dikke Duitsche zoutlagen (bij Statsfurt b.v. 880 M.) zijn echter zonder meer zoo niet te verklaren, want een binnenzee van de gegeven grootte zou bij droogdamping nooit zoo'n groote massa zout hebben kunnen opleveren. Men neemt daarom wel aan, dat deze binnenzee slechts door een drempel van den open oceaan gescheiden ... zoutwater kon binnentreden, als noodig was, om het door het verdampen ontstane tekort aan water in de binnenzee aan te vullen; zoo stroomde dus telkens nieuw zout water binnen en hielp mede de hoeveelheid zout te vergrooten.

De Zuidelijke kust van deze binnenzee moet in ons land ongeveer van Kevelaer tot Meyel in Noord-Limburg geloopen hebben, want de Zechsteinlagen zijn in boringen ten noorden van deze lijn op grootere diepte overal aangetroffen, maar in de boringen in de Peel en Noord-Limburg bevatten deze lagen geen zout en hebben dus voor ons weinig waarde. Anders in Oost-Nederland, waar op een diepte van ± 900 M onder maaiveld het Zechsteinzout is aangeboord te Buurse en ten Oosten van Winterswijk in de diepboringen te Plantengaardeen Ratum.

Na de Zechsteinperiode veranderde hier het klimaat nog niet. In de nu volgende bontzandsteenperiode werden ten deele uit zeer ondiep, sterk zout water, ten deele in dorre woestijnen hier te lande meer dan 700 M dikte, meest roodgekleurde zandsteenen, en kleimergels afgezet; de jongste lagen van dezen bontzandsteen, het z.g.n. Röt, bevatten 20—30 M dikke zoutlagen en het is dit Röt-zout, dat thans bij Boekelo ontgonnen wordt; terwijl het verder nog aangeboord is bij Buurse en bij Winterswijk.

Zoo zijn er dus in ons land 2 gebieden, die voor de ontginning van steenzout in aanmerking komen, n.l. het gebied van Winterswijk, en het gebied van Buurse, en Haaksbergen, waarvan de voortzetting in de richting van Hengelo aangetoond is. De hier aanwezige voorraad steenzout wordt in het Eindverslag van de Rijksopsporing van Delfstoffen geschat op 24150 millioen ton, waaronder niet begrepen is het Zechsteinzout van het gebied Buurse-Hengelo, daar hierover nog geen gegevens bestaan. De mogelijkheid is echter niet uitgesloten, dat ook nog op andere punten in Oost-Nederland steenzout op ontginbare diepte voorkomt; want een buitengewoon moeilijke zijde van dit probleem, n.l. de ligging der zoutlagen is hier nog niet aangeroerd.

Zoo oppervlakkig beschouwd, zou men uit het bovenstaande afleiden, dat nu wel overal in het midden, Noorden en Oosten van ons land steenzout voor zou komen en in 't algemeen genomen is dit ook waar. Evenwel volgt daar niet uit, dat dit zout ook ontginbaar is. Integendeel, want de zoutlagen hebben na hare afzetting nog heel wat meegemaakt. In het midden en Noorden van ons land zonken ze later zoo diep weg, er kwamen zooveel andere lagen bovenop te liggen, dat ze daar voor onze boormaschines voorgoed onbereikbaar zijn; maar ook in Oost-Nederland bleven ze niet in rust. Evenals de ondergrond van de Noord-Duitsche vlakte is ook die van Oost-Nederland een typisch schollenland, d. w. z. gebergtedruk uit verschillende richtingen heeft hier in de aardkorst groote scheuren doen ontstaan en den bodem evenals bij kruiend ijs in schollen gebroken.

Op de zwakste plekken werd door ongelijke belasting de plastische zoutmassa met de erop liggende lagen naar boven geperst. En het is juist in deze perskorsten van Buurse en Winterswijk, waar het zout dus hooger kwam te liggen dat het thans in voor ons bereikbare diepe ligt. Het zout van Boekelo behoort tot de perskorst van Buurse. Maar behalve in deze perskorsten ligt het overal elders veel te diep voor ontginning. Het is echter niet uitgesloten, dat nog meerdere zulke perskorsten in den ondergrond van Oost-Nederland voorkomen, daar zij zich aan de oppervlakte door niets verraden, want dit alles heeft heel, heel lang geleden plaats gehad en mochten ooit die korsten aan de oppervlakten uitgestoken hebben boven de omgeving, dan heeft de knagende tand des tijds: de verweering en de erosie, dit alles wel weer vereffend en de jongere lagen, die er later bovenop zijn neergelegd, hebben het hunne gedaan, om den bouw van den ondergrond aan ons oog te onttrekken, zoodat men nu bij het ten gevolge van de hooge kosten slechts geringe aantal diepboringen slechts bij toeval op zoo'n hoogere korst zou moeten stooten.

De kali-zouten, die eveneens van zoo groot economisch belang zijn, komen in onze Permische zoutlagen slechts in geringe hoeveelheid voor. Dr. Tesch, de Directeur van 's Rijks Geologischen Dienst, heeft echter onlangs als zijn meening uitgesproken, dat een redelijke kans op het vinden van ontginbare kali-zoutafzettingen nog steeds niet uitgesloten is en zoo zullen in deze richting nadere onderzoekingen gedaan worden.

(*De Nieuwe Eeuw.*)

Ingezonden.

Mijnheer de Redacteur,

Naar aanleiding van het ingezonden stuk van Frater Maxentius, hoofd der R. K. bijzondere jongens school te Kralendijk op Bonaire, in den "Amigoe di Curaçao" van 11 September jl., willen wij opmerken:

1e. dat alhoewel de commissie slechts over het luttele bedrag van fl. 150 voor het volksfeest beschikte, zij toch nog fl. 40 voor traktatie der schoolkinderen van de Playa bestemde, en wel fl. 30 voor de kinderen der 2 bijzondere scholen en fl. 10 voor die der openbare school;

2e. dat de commissie er geen oogenblik aan gedacht heeft partijdig te zijn;

3e. dat trouwens van "begunstiging van de eene partij", noch van "onbillijke preferentie" hier sprake kan zijn, wijl van de 40 kinderen, die de openbare school bezoeken, er niet minder dan 35 van Roomsch-Katholieken huize zijn.

Slechts 5, waaronder een kind van den gezaghebber en 2 kinderen van den gouvernements-geneeskundige, die het heusch niet van de traktatie moesten hebben, zijn Protestant;

4e. dat de commissie naderhand besloot alle kinderen in eene der openbare gouvernements gebouwen te onthalen, echter hiervan weer afzag, daar de tijd te kort was, om alle kinderen tijdig daarmee in kennis te stellen;

5e. dat een landraad, tevens lid der schoolcommissie, hoe goed volksvertegenwoordiger hij ook zijn moge, toch bezwaarlijk kan opkomen, tegen iets dat niet bestond, namelijk "onredelijke begunstiging";

5e. dat op de publieke audientie niet in de rede van den voorzitter der commissie partijdigheid troef was.

U dank zeggend voor de plaatsing,

Hoogachtend,

Ch. J. Samson.

Voorzitter der commissie.

P. L. de Haseth.

Lid van de Commissie.

R. D. de S. Arends.

Noot van de Redaktie:

Wij ontvingen dit ingezonden stuk eerst de vorige week Zaterdag morgen op het oogenblik dat het vorige nummer van den *Amigoe* reeds ter perse was.

Onzerzijds een kleine opmerking. Uit No. 3 van het schrijven zouden ook wij bijna geneigd zijn te concludeeren, dat die 35 Katholieke kinderen van de Openbare school toch wel een streepje schenen vóór te hebben boven de 400 van de bijzondere school.

Evenwel uit No. 4 blijkt genoegzaam, dat de commissie niet de *bedoeling* had partijdig te zijn, door haar eerste plan om *alle* kinderen *gezamelijk* in één school bij een te brengen ter traktatie. Het is wel jammer dat dit plan niet kon ten uitvoer gebracht worden. Dan ware alle twistgeschrijf voorkomen.

Voor volgende jaren is dat denkbeld der Commissie zeker aan te bevelen.

Hiermede is van weerszijden de zaak voldoende belicht en sluiten wij hiermede het debat.

Berichten uit de Kolonie.

De Apostolische Vicaris.

Mgr. M. G. Vuylsteke diende ll. Zondag het H. Vormsel toe aan 17 kinderen van het meisjesweeshuis op Habaai.

— A.s. Maandag zal de Apostolische Vicaris per *Frieda* naar Aruba vertrekken om daar den volgenden Woensdag het nieuwe Hospitaal „*San Pedro di Verona*" plechtig in te wijden.

Zilveren Jubilé.

A. s. Woensdag vieren de Eerw. Zusters Ludgeria en Petra haar zilveren Professiefeest.

Zuster Petra is geboren te Oisterwijk, trad in de Congregatie van de GasthuisZusters van Breda 18 Mei 1893, deed haar religieuse professie den 29 Sept. 1895 en kwam op Curaçao 22 Januari 1896. Gedurende dien tijd was zij gedeeltelijk in het Gasthuis maar toch den meesten tijd werkzaam in Montecristo.

De Eerw. Zuster Ludgeria geboren te Rijsbergen, deed dienzelfden dag als Zr. Petra haar religieuse geloften en kwam 14 Juni 1898 hier in de kolonie aan.

Bijna al dien tijd was Zr. Ludgeria in het Gasthuis werkzaam, waar zij zich verdienstelijk maakte met broodbakken, toezicht op de bouwerij, en honderd andere dingen, die in zulk een uitgebreide inrichting als het St. Elisabeth's Gasthuis voor goed beheer en den goeden gang van zaken vereischt worden.

Moge in plaats van de zilveren kroon, die thans beider hoofd siert, de Goddelijke Belooner van alle verborgen verdiensten en goede werken beiden eenmaal tooien met de schitterende onverwelkbare kroon in den hemel.

Nuntius te Carácas.

De zetel van den Pauselijken Internuntuis te Carácas is door Z. H. Paus Benedictus XV verheven tot den rang van Nuntiatuur.

De tegenwoordige Nuntius Mgr. Marchetti Selvaggiani aldaar kwam hier Woensdag morgen met de *Carácas* aan op zijn doorreis via New York naar Italie, en was dien dag de gast van onze Apostelischen Vicaris. Mgr. Marchetti is benoemd tot Nuntius te München, de hoofdstad van Beieren, waar Z. D. H. 7 jaar geleden secretaris was van den toenmaligen nuntius Kardenaal Früwirth O. P.

Hoog Bezoek.

Deze week Maandag bezocht Z. Exc. de Gouverneur met militairen adjudant de bijzondere scholen van Westpunt en San Willebrordo en Dinsdag van Montanje en Sta Maria.

Wetsontwerp.

Door ZExc. den Gouverneur der kolonie is een ontwerp ongediend tot wijziging van de vroegere verordeningen van 28 November 1905.

Daar 180 liters ontvlanbare oliën zooals tot nu geoorloofd was, om buiten de opslagplaatsen in woningen, winkels enz. geborgen te hebben, als te veel en te groot gevaar opleverend beschouwd wordt, stelt de Gouverneur aan den Raad voor om in het vervolg niet meer dan 72 Liter (4 blikken) in bewaring toe te laten.

In de Zitting van Maandagavond werd dit ontwerp naar de afdeelingen verwezen.

Garnizoen.

Met het SS. *Uranus* van K. W. I. M. is hier via New York aangekomen de Wel. Ed. Gestr. Heer G. M. H. Dulfer 1ste Luitenant van het Nederl. Oost-Indische Leger, gedetacheerd alhier bij het Garnizoen. Kapitein van Dijk zal spoedig naar Nederland terugkeeren.

Koloniale Raad.

In de Zitting van den Kolonialen Raad gehouden Maandag avond 20 September 1920 werd het Ontwerp op de bij de Wees-onbeheerde en desolate boedelkamer berust hebbende fondsen, (welk ontwerp nog door Gouverneur Nuyens, op 24 Maart 1919 bij den Kol. Raad was ingediend) in behandeling genomen en zonder gedachtenwisseling of hoofdelijke stemming aangenomen, nadat de Procureur-Generaal als gemachtigde van het Bestuur een wijziging had voorgesteld in het artikel betreffende het tijdstip van in werkingtreden; nl. reeds op den dag na de afkondiging. Deze fondsen, waarvan sommige reeds langer dan één eeuw onopgevorderd zijn, vertegenwoordigen met de verkregen interesten thans te samen een bedrag van ruim 130.000 fl., dat nu als gouvernements-eigendom aan de Koloniale Kas vervalt.

Bij de ingekomen stukken deed de Voorzitter mededeeling van een schrijven van den Gouverneur, waarbij het ontwerp regelende het Onderwijs, wordt ingetrokken omdat wijziging in verschillende opzichten noodig wordt geacht.

Meer dan waarschijnlijk houdt deze laatste maatregel verband met de gelijkstelling van openbaar- en bijzonder onderwijs voor deze kolonie.

Te betreuren valt het zeker dat het enorme werk van het ontwerpen dezer zoo uitgebreide Verordening regelende het Onderwijs, met Memorie van Toelichting, de besprekingen in de afdeelingen van den Kol. Raad met Voorloopig Verslag en de Memorie van Antwoord, zeker voor verreweg het grootste gedeelte nutteloos werk en verloren moeite is geweest.

Nederland en Venezuela.

Te 's-Gravenhage is 18 Augustus aangekomen de heer C. Zumita uit Caracas, belast met een speciale opdracht van de regeering van Venezuela in verband met het herstel van de diplomatieke betrekkingen met dat land.

Bij de 2 Kamer is ingediend een wetsontwerp tot goedkeuring van het te dezer zake op 11 Mei j.l. te Caracas tusschen Nederland en de Vereenigde Staten van Venezuela gesloten verdrag.

Militaire Dienstplicht.

In Venezuela is onlangs de verplichte Militaire dienstplicht bij middel van loting ingevoerd. Den 7 September ll. had de inschrijving en loting plaats. Te oordeelen naar de bladen van Carácas schijnt men daar van meening te zijn als of de conscriptie nog zoowat de laatste schakel was, die er nog ontbrak voor de ware beschaving en vooruitgang van het land.

De rampzalige wereldoorlog schijnt in dat land meer enthusiasme dan weerzin voor het militairisme gekweekt te hebben.

De President van Frankrijk.

Wat reeds lang gefluisterd werd is thans zekerheid geworden. Mr. DESCHANEL, eerst in het begin van dit jaar als President gekozen der Fransche Republiek in plaats van den Heer Poincaré, heeft besloten ontslag te nemen en het desbetreffend document is reeds bij den Voorsitter van den Ministerraad ingediend. Zoo meldde deze week de Fransche Kabel.

De aanleiding tot het aftreden van President DESCHANEL was reeds lang bekend.

Bij het ongeluk wat den President eenige maanden geleden overkwam, toen hij op een nacht ongemerkt uit den sneltrein viel, ofschoon hij daarbij geen lichamelijk letsel bekwam, schijnt hij toch verstandelijk daar onder geleden te hebben. Nu eens spraken de berichten dat hij zeer terneergedrukt, melancholiek was, dan weer verluidde het dat hij zijn geheugen verloren had. Zeker is het, dat hij na dien tijd zich weinig meer met staatszaken bezighield en meestal zich op zijn buitenverblijf te Rambouillet ophield.

Het is jammer dat op die wijze aan het Presidentschap en waarschijnlijk ook aan het politiek leven van dezen werkelijk hoogstaanden man, die in Frankrijk in hoog aanzien stond, een einde komt.

Spoedig zal de keuze van den nieuwen opvolger te Versailles plaats vinden. Reeds worden een groot tal candidaten genoemd. Ook de tijger Clemençeau, die bij de vorige keuze zulk een échec leed, wordt weer genoemd. Het meeste kans schijnen te hebben Millerand, de tegenwoordige President van den Ministerraad, Jonnart, de president van den Senaat.

Een later bericht uit Parijs van Dinsdag, eerstgisteren hier gepubliceerd, zegt dat de algemeene opinie in Parijs was dat MILLERAND ter wille van de noodzakelijke eenheid en de harmonie bij de verkiezing van den nieuwen President zich de keuze wel zal moeten laten welgevallen, omdat er in de huidige omstandigheden iemand vereischt wordt, die prestige en leiding kan geven aan de Fransche politiek.

Zelfs Mr. Briand verklaarde, dat op het oogenblik Mr. Millerand de eenige Candidaat is, die daartoe in staat is opdat hij ook in de gelegenheid gesteld worde den post van gewicht te blijven innemen, die hij zich tijdens den oorlog verworven heeft.

Spoediger dan wij verwacht hadden heeft de keuze reeds plaats gevonden. Donderdag namiddag ten 5 uur kwam hier in de kolonie het telegram aan dat dienzelfden dag te Versailles de keuze had plaats gehad en Mr. MILLERAND met 695 van de 892 stemmen verkozen was tot President van de Fransche Republiek.

Mazelen.

De mazelen maken snellen voortgang op Otrabanda. Honderden kinderen zelfs enkele groote menschen liggen er ziek aan. De scholen werkten deze week met veel minder dan halve klassen.

Vliegdiensten.

„De schaarschte aan brandstof in Fransch-Guyana heeft geleid tot het maken van de noodige toebereidselen tot het in dienst stellen van twee vrachtvliegmachines voor het verkeer tusschen bedoelde kolonie en Engelsch Guyana, teneinde Cayenne van bepaalde goederen te voorzien en ten minste in dit opzicht niet geheel en al afhankelijk te zijn van het vervoer te water."

Wordt het geen tijd om bij Paramaribo een vliegterrein in gereedheid te brengen en in overleg te treden met de ondernemers van genoemden vliegdienst om Paramaribo aan te doen? Vindt het bestuur der kolonie daartoe „geen termen", zijn er dan geen particulieren ondernemend genoeg om zich er voor te spannen? Zoo heel veel behoeft het in gereedheid brengen van een vliegterrein niet te kosten.

(*Kol. Wkbl.*)

De Royal Mail-Company.

Het Koloniaal Weekblad bevat nog de volgende bevestiging en aanvulling van het bericht, wat wij eenige weken geleden over dit onderwerp in ons blad vermeld hebben:

„Ten gevolge van een geschil over de subsidieering van Britsche passagierslijnen heeft de *Royal Mail-Company* den dienst tusschen Engeland en de West-Indiën gestaakt. Honderden menschen, die naar Engeland wilden gaan, zijn dientengevolge in West-Indië gestrand en hebben geen middel om te reizen dan met Amerikaansche of Hollandsche schepen, op welke laatste alle plaatsen reeds tot einde November door Nederlandsche passagiers besproken zijn."

Deze voortreffelijke dienst dagteekent reeds van 1840 en zal zeer gemist worden, niet alleen in de Britsch West-Indische koloniën, maar ook in Suriname, dat nu een goede verbinding met Europa armer wordt, terwijl de verbinding door de Koninkl. W. I. Mail nog veel te wenschen overlaat. Het is te hopen en te verwachten dat de Britsch W. I. koloniën in het strijdperk zullen treden voor deze oude, beproefde verbinding.

Ambtenarensalarissen.

Behalve door het antwoord aan het 2e Kamerlid DE JONG heeft de Minister van Koloniën ook op een vraag van den Heer VAN KOL zijn meening uitgesproken over de verhooging der salarissen van ambtenaren, in de Kolonie Suriname. Dit antwoord luidt:

„Ten aanzien van de vraag of het billijk en wenschelijk is, de regeling van het salaris van het personeel ter griffie van de Staten geheel aan het oordeel van het college over te laten, moge de ondergeteekende verwijzen naar de bepaling van artikel 38, eerste lid, van het Surinaamsche Regeeringsreglement, waarbij de regeling der besoldigingen van de koloniale landsdienaren voor zoover deze niet door den Koning aan zich is voorbehouden of bij algemeene verordeningen geschied is, aan den Gouverneur is opgedragen. In verband hiermede valt nog op te merken, dat de indertijd door Gouverneur Lely in eene bij de Koloniale Staten aanhangig gemaakte ontwerp verordening voorgestelde regeling van de jaarwedde van den griffier der Staten niet de instemming van het College heeft kunnen verwerven en deswege niet tot stand is gekomen.

Ondergeteekende is voorts van meening, dat de Koloniale Staten, bij het uitoefenen van het recht om hun griffier te benoemen en evenzeer bij benoeming van het verdere griffie-personeel, alsook bij opdrachten van tijdelijke functiën ter griffie, in de eerste plaats rekening hebben te houden met de ter zake van de besoldiging van de titularissen beschikbaar gestelde begrootingskredieten in het bijsonder wanneer, zooals ten aanzien van de wedde van den griffier het geval is, de begrootingswetgever bepaalde besoldigingsgrenzen heeft vastgesteld en deze, bij herhaling, heeft bevestigd".

Crisis in den Handel.

El *Boletin Comercial* berichtte Woensdag dat er in de havenstad Barranquilla (Colombia) volgens de plaatselijke bladen een geweldige crisis heerscht in den handel. Enorme aankoopen en bestellingen schijnen er gedaan te zijn in Amerika, en nu de vloed van wissels los komt, weet men geen raad om aan zijn verplichtingen te kunnen voldoen.

Dergelijke berichten kwamen ons eveneens van Venezuela ten oore.

Verschillende huizen hebben hun betalingen reeds gestaakt of staan op springen. Men verkoopt wissels en verlangt zelfs geen 90 dagen zicht maar is zelfs tevreden met betaling over 9 maanden ja over een jaar.

De koopmans goederen liggen in reusachtige massa's opgestapeld in de magazijnen, zelfs bij de douane, en worden tegen elken prijs verkocht, zoodat wat vroeger nooit gebeurd is koopmansgoederen, manufacturen enz. zelfs ½ goedkooper verkocht worden dan hier op Curaçao.

Het is niet onwaarschijnlijk dat ook ons eiland den terugslag van dien abnormalen toestand zal ondervinden.

Vliegmachines.

Eenigen tijd geleden maakten wij melding van een mogelijke komst van een vliegmachine op dit eiland daar de regeering van Colombia eenige hydroplanen had aangekocht.

Tot nu toe hebben wij hier echter tevergeefs naar de komst van die vliegmachine uitgezien. Wat er de oorzaak van is, weten wij niet, maar valt slechts te gissen. Wat echter het *Boletin Comercial* Donderdag mededeelde, doet vermoeden, dat er op de kust van Colombia groote ongelukken met de vliegmachine moeten gebeurd zijn. Het bericht vermeldt alleen, dat er, naar aanleiding dier ongelukken aan die hydroplanes overkomen, den deskundige op dit gebied Mr. George, naar zijn meening omtrent de oorzaak er van gevraagd is, die antwoordde dat er in het luchtruim op sommige plaatsen onverwachts zich windstilten en leegten voordoen, waar de machine niet kan werken en plotseling neerzakt.

Van het ongeluk zelf hebben de couranten en de telegraaf ons niets vermeld.

Officiëele berichten.

Aan den districtmeester van het 2e en 3e district alhier J.J. Beaujon is op zijn verzoek eervol ontslag uit 's lands dienst verleend, en hij is benoemd tot notaris op Curaçao.

Aan den hoofdagent van politie J. A. van Bruggen is tot herstel van gezondheid veertien dagen, en aan den agent 2e klasse J. van Delden, om dezelfde reden acht dagen verlof verleend,

Aan Mej. E. Hellmund, kweekelinge aan de openbare school op Bonaire, is tot herstel van gezondheid veertien dagen verlof verleend.

Tot herstel van gezondheid is aan den agent van politie 1ste klasse C. J. van Zanten veertien dagen, aan dien der 2e klasse L. H. Engelen acht dagen en aan der 2e klasse H. J. Luydens vier dagen verlof verleend.

Aan den boschwachter op Bonaire J. N. de Palm is tot herstel van gezondheid een maand verlof verleend.

Aan den hulploods alhier R. J. Beaujon is om gewichtige redenen veertien dagen verlof verleend.

L. B. Zinck, L. T. Pieters en C. L. Servanie zijn benoemd tot tijdelijke agenten van politie tweede klasse.

De Roomsch Katholieke geestelijken van den 2e rang J. P. Delgeur en P. J. H. Verriet zijn in activiteit hersteld.

Voor tropische ziekten.

Onlangs is de HEER GORGAS, Generaal Majoor van den Gezondheidsdienst bij het Amerikaansche Leger overleden.

Deze Gorgas heeft zich voor de wetenschap groote verdienste verworven. Hij was de man, die in de zône van het Panama-kanaal, op Cuba enz. de gezondheidsdienst zoo voortreffelijk geregeld had en met name wat de gele koorts betreft die ziekte door zijn strenge maatregelen geheel heeft uitgeroeid.

Naar aanleiding van den dood van Gorgas is men nu plannen aan het beramen, om te Panama, waar Gorgas zulk een schittere werk verrichtte ten bate der menschheid, een Internationaal Instituut tot stand te brengen voor de studie der tropische ziekten.

Volgens de deskundigen zal dit Instituut een voortzetting zijn van werk van generaal Gorgas.

De Heer LEFEVRE, zaakgelastigde aan de Republiek Panama bij de Regeering der Vereenigde Staten, heeft reeds aangekondigd, dat de Regeering van Panama bereid is het Thomas Hospitaal, dat een waarde van een miljoen dollars vertegenwoordigt, aan dit Instituut af te staan.

Ook verklaarde de Heer Lefevre dat hij dat plan uitvoerig met het Rockefeller-Instituut zal bespreken, dat zich op het gebied van de tropische ziekten reeds een grooten naam verworven heeft.

Toen de dood Generaal Gorgas te Londen overviel, stond hij op het punt een reis naar Afrika te ondernemen om ook door verschillen de tropische ziekten te gaan onderzoeken in verband met gezondheidsmaatregelen, die hij in opdracht van de Regeering van Peru en in samenwerking met het Rockefeller-Instituut aan het voorbereiden was om ook daar de gele koorts en andere kwaadaardige ziekten uit te roeien. Eerst wilde hij in Afrika het materiaal voor zijn studies versamelen om later in Zuid-Amerika zijn opdracht des te beter te kunnen uitvoeren.

Stand van de maan en regenperioden.

Volgens Dr. Eug. Mesnard kan er geen twijfel bestaan omtrent den invloed van maan (en zon) op meteorologische verschijnselen en wel in 't bijzonder op den regenval. Er zijn zelfs feiten, die er op wijzen, dat de samenwerking van de stralingen van maan en zon tijdens de syzygiën (d. i. als zon, aarde en maan in één rechte lijn staan) zekere meteorologische storingen kunnen teweegbrengen, hetzij direct hetzij indirect bv. door het vormen van grootere of kleine cyclonen, die tengevolge van de beweging in hun baan, in staat zijn variaties te veroorzaken in het magnetisch veld der aarde.

Door deze uitspraak wordt dus tegemoet gekomen aan het volksgeloof omtrent den invloed van de maan op het weer, dat zoo vaak onaannemelijk en zelfs belachelijk lijkt, wellicht omdat het gewoonlijk in zoo naïeven vorm verkondigd wordt.

De waarde van adverteeren.

Een heel beteekenisvolle getuigenis omtrent de waarde van adverteeren werd onlangs gegeven door den president van een groote hotelmaatschappij te Londen.

Hij zeide dat men voor het hotel reclame begon te maken tot een bedrag van 80 pdst. per week. „Wij gingen daarmee maanden lang door en het bracht ruimschoots zijn geld op. Wij hebben wel 800 gasten moeten terugzenden, maar desniettegenstaande zetten wij onze reclame onverminderd voort."

Hij voegde er aan toe: „Als uw zaak klein is, adverteer; is ze groot adverteer. Vestig voortdurend de aandacht van het publiek op uw adres."

Uit „The Adv. World."

Dankbetuiging.

Ontvangen van den Heer J. B. A. Palm, agent van William R. Warner & Co Inc. eenige brochuurtjes als reclame voor Sanatogen, en Linimento de Sloan.

Ons Draadloos Station.

Dezer dagen is men eindelijk begonnen met de werkzaamheden van de verhooging van de beide torens, die de antennes dragen van ons draadloos station. De torens zullen 25 meter hooger worden.

De eerste Duitsche boot.

Voor het eerst weer sedert het uitbreken van den oorlog is weer een Duitsche boot, wel niet in haven, maar toch aan Caracasbaai aangekomen, om daar phosphaat te laden. Het is de boot *Horn*, zij komt van Stettin.

Voetbal.

De voetbalmatch ll. Zondagmiddag gehouden tusschen *Sarto I* en de militaire club *Juliana I* kwam tot geen definitief resultaat. Het bleef 0—0.

Buitenland.

Een gentleman.

In Ierland deed het verhaal de rondte van een priester, die honderd dagen aflaat (sic) zou hebben toegezegd aan ieder, die een politieagent zou vermoorden.

De „Universe" weet daarop in het blad, dat dit bericht bevatte, legde alle verantwoordelijkheid op een vereeniging, van wie de redacteur het had ontvangen. Een der bestuursleden van deze organisatie Mr. Turton, lid van het parlement, biedt nu op zijne beurt verontschuldigingen aan. En hij verklaart: „Ik gevoel zoo zwaar het onrecht dat aan de Iersche geestelijkheid te dezer zake is aangedaan, dat ik met dezelfde post mijn ontslag als penningmeester neem."

Een gentleman.

Het verloren Goud.

De Parijsche *Monde Illustré* van Mei, vertoont twee kiekjes, het eene voorstellende twee jonge Amerikanen die goud vervoeren, het andere een bewaarplaats van goud te New-York. Het opschrift luidt: „Waar heen gaat Europa's Goud?" En dan volgt dit:

„Een gouden regen valt er nu over Amerika. Onze overzeesche bondgenooten worden al te rijk. De goudstukken en de gouden staven. zijn bij hen in overvloed. Europa stapelt zijn assignaten op elkaar, schiep zich een fictieve circulatie van betaalmiddelen en ziet zich geplaatst in de droeve noodzakelijkheid om zijn oorlogsschulden te betalen. 't Heldentijdperk is voorbij, parades en feesten zijn afgeloopen: betalen is de leus! De rekening is opgemaakt. En ze is niet gering. Deze week hebben negen milliard in schoone staven het oude Europa verlaten, het Europa dat door Amerika niet wordt benijd, en die 9 milliard liggen nu in de kelders van de Vereenigde Staten. Jonge mannen vervoeren hier dit goud. Zij lachen en zullen nog in hun oude dagen lachen als zij zich herinneren dat zij, dank zij ons, een jeunesse dorée hadden."

De geldmachine.

Vijf jaren heeft hij 't volgehouden en nu is hij eindelijk gesnapt, de heer Kambet te Lodz.

Hij had een machine uitgevonden, een zeer merkwaardige machine. Men mocht daar twee bankbiljetten van duizend Mark in leggen. Dan gonsde er een electrische motor en ziedaar: er kwamen drie biljetten uit.

Maar als de klanten, na volgens tarief betaald te hebben, thuis kwamen, bemerkten ze, dat de biljetten valsch bleken te zijn, terwijl de oude echt waren geweest.

Ze durfden echter den heer Kambet niet aanklagen, daar ze dan als medeplichtigen zouden zijn beschouwd. Immers, door van zijn machine gebruik te maken, hadden ze toch minstens de bedoeling om een valsch biljet te vervaardigen. En zoo liep de zaak door, totdat nu de politie er achter kwam.

Er bleken heel groote klanten te zijn, die tientallen biljetten hadden laten bewerken.

't Is jammer dat het bedrog bleek. Anders ware er meteen een praktisch einde gemaakt aan den geleerden twist over de vruchtbaarheid van het geld.

Men zou eenvoudig naar Lodz zijn gegaan en hebben gezegd: Kijk zelf.

Getuigenis van een rijkaard.

William K. van der Bilt, een der rijkste lieden van het aan rijkaards rijke Noord-Amerika is overleden.

Hoevelen hebben dezen man natuurlijk benijd in zijn schatten.

Maar hij zelf getuigde eens tegen een persman:

„Mijn leven is nooit bijzonder gelukkig geweest. Ik schijn niet voor het geluk bestemd te zijn. Het werd van mijn prilste jeugd af in vaste banen gelegd, die ik nooit goed gezien heb. Ik had niets nieuws van het leven te verwachten, noch verrassingen, noch iets waarnaar ik streven kon. Geërfde rijkdom is een handicap voor menschelijk geluk. Een dergelijke rijkdom is de dood voor alle ambitie zooals cocaïne de dood is voor een lichaam. Wanneer een man zijn eigen geld verdient, 't komt er niet op aan hoeveel, dan zal hij eenig geluk in dat bezit vinden. Zelfs in het streven om iets meer te verdienen, steekt geluk. Er schuilt geluk in het kunnen voldoen aan wenschen met eigen, zuur verdiend geld. Maar de man, die rijkdommen geërfd heeft en van kindsbeen af in weelde geleefd heeft, kent een dergelijk geluk niet. De groote voldoening, die voortspruit uit het scheppen van rijkdom, het leggen van het fundament daarvan, mist hij, die al direct bij zijn komst ter wereld over rijkdommen kan beschikken. Hij werkt, maar zijn werk is absoluut overtollig, omdat hij slechts een totaal overbodige hoeveelheid geld of goederen stapelt op een reeds al te groote hoop."

Wanneer zal men dat toch eens begrijpen, dat het geluk in den mensch moet wonen? Of men het er buiten opplakt, baat niets.

Roode Journalistiek.

Door de geheele roode pers van Oostenrijk liep onlangs een schoon verhaal.

De lezers smulden er van en spraken er zwaarwichtig over.

Eindelijk ging dan toch de dageraad der bevrijding op in de zwartste duisternis: die der kloosters.

De Barmhartige Zusters te Praag hadden aan den bisschop een ultimatum gezonden, waarin zij de navolgende eischen stelden. Natuurlijk eischen, minder doet men niet in onze dagen.

Ze verlangden — niet lachen s. v. p. — invoering van den achturendag; instelling van Zusterraden, afschaffing van haar habijt, van de „africhting tot gebed", van het kloosterslot en de inquisitie.

Wat de uitvinder van het verhaal met dit laatste bedoelt, is al zeer onduidelijk: vermoedelijk de biecht.

Men ziet, het is niet veel minder dan krankzinnigheid, maar de roode lezers en vermoedelijk de roode redacties zelve geloofden het toch.

Katholieke collega's vroegen naar de bron, waaruit deze onzin was geput en kregen ten antwoord van de "Prava Lidu" — een socialistisch blad, dus een uitstekende bron voor kerknieuws — dat deze eischen waren vervat in een anonym schrijven aan den bisschop. Het is nog niet volkomen duidelijk, hoe dat in elkaar zit. Of de Zusters stelden die merkwaardige eischen van achturige barmhartigheid enz., en dan was 't niet anonym. Of een onbekende verlangde dat, doch dan hadden de Zusters er niets mee te maken. Ook zou nog te onderzoeken zijn, waarom een bisschop anonyme brieven, die hij ontvangt, aan socialistische bladen mededeelt.

Maar het eerst noodige lijkt ons een onderzoek naar de geestvermogens van de lezers, die 't verhaal hebben geslikt.

Werkelijk, een psychiater zou daar een prachtig arbeidsveld kunnen vinden.

Wonderolie.

Er zullen er zijn, die griezelen, als ze het woord lezen. Waarom hebben ze 't bij den man in het sprookje, die griezelen wou leeren, niet eens met oleum ricini geprobeerd?

Maar het onsmakelijke vet wordt nog voor andere doeleinden gebruikt dan . . nu, je . .

En de laatste jaren in 't bijzonder voor vliegtuigen.

Alweer geen misverstand s. v. p. Het dient als een zeer taaie en heldere smeerolie.

Nadat het verbouwen van ricinus in de Vereenigde Staten in Kansas, Missouri en Illinois voortdurend verminderd was ten gevolge van de groote aanvoeren uit Oost-Indië, kwam er tengevolge der vraag ten behoeve van vliegtuigen gebrek aan ricinusolie.

De in 1917 in Amerika voorradige 700 000 gallons (1 gallon = ruim 3½ liter), waren niet voldoende voor de behoefte.

Teneinde in de eerstvolgende jaren over eenige millioenen gallons voorraad te kunnen beschikken, drong het departement van Landbouw op uitbreiding der teelt aan.

Tengevolge daarvan zijn in de acht Zuidelijke Staten en Californië 108.000 acres (1 acres = 40.671 are) met ricinus beplant, en voorts ook groote oppervlakten op Cuba, Haïti en St. Domingo. De productie wordt geschat op 2 millioen gallons prima qualiteit olie, en groote hoeveelheden minderwaardige.

De eerste soort natuurlijk voor de vliegtuigen, de tweede voor ons.

De negers beginnen ook al.

Uit New-York wordt gemeld:

Twintig duizend negers in Madison Square Garden vergaderd, juichten hartstochtelijk, toen Marcus Garvey, de president van de General African Communities League verklaarde, dat het zwarte ras niet langer onderdrukt zou worden. Thans was, volgens hem, de tijd gekomen voor de 40.000.000 negers om Afrika op te eischen en niet de Engelschen, Franschen en Italianen te vragen wat zij daar eigenlijk te maken hadden, maar om hen te gelasten Afrika onmiddelijk te verlaten.

De demonstratie was de opening van een bijeenkomst welke een maand zal duren. Marcus Hervey, de leider, dragende een kleurig purperen gewaad, afgezet met goud en groen, presideerde „Te lang, zeide hij zijn wij, kleurlingen, de slaven der blanken geweest. Onze toekomst ligt in Afrika, het land onzer vaderen. Daarheen moeten wij allen terug, willen wij onze nationaliteit niet verliezen." Hij zeide dat de conventie het negerras in alle deelen der wereld vertegenwoordigde en voornemens was te handelen. De redevoeringen werden afgewisseld door liederen uit het Zuiden der Staten en „Euthopia, daarheen wil ik gaan," werd genoemd het nieuwe negervolkslied, gezongen bij banjo-muziek.

't Kan mooi worden.

Het geheim ontdekt.

De Fransche Kamercommissie voor de begrooting heeft, gelijk men weet, eerst geweigerd het crediet voor het gezantschap bij den H. Stoel in behandeling te nemen.

De Kamer zelve had zich met groote meerderheid vóór deze vertegenwoordiging verklaard.

Ten slotte heeft de Commissie dan ook de credieten goedgekeurd, maar met geringe meerderheid: 19 tegen 15 stemmen.

Wie waren die vijftien?

Een Fransch blad noemt ze op:

Aubriot, lid van de Loge "République", Paris (rite écossais), — Pierre Robert, Loge "Les Elus", Saint-Etienne. — Varenne, Loge "Les Rénovateurs", Paris. — Lebas, Loge „Lumiére du Nord" (en sommeil),— Vincent Auriol, Loge „Coeurs Reunis", Toulouse (son frère est vén.)— Léon Blum, Loge „Action Socialiste", Paris. — Paul Laffont, Loge „Fraternité Latine", Foix. — Herriot, (en sommeil provisoire).— Mourrier, Loge „Echo du G. O.", Nimes. — Renard, Loge „L'Humanité", Nevers. — Klotz, Loge „Picardie", Amiens (la Loge qui a fait la fiche de Mgr de la Villerabel).— Ch. Dumont, Loge „Prudente Amitié", Lons-le-Saulnier. — Pierre Rameil, Loge „Unité maçonnique".— Fallières, Loge „La Justice", Marmande. — Bokanowski, vén .'. d'honneur de l' „Action", Paris.

Is het duidelijk of niet?

Maar een raadsel blijft, gelijk we telkens in maçonnieke acties kunnen waarnemen, hoe deze 15, die dan toch in de commissie een minderheid vormen, daar eerst een meerheid hebben kunnen maken.

Er schijnen altijd nog lieden te zijn, die zich door deze in geheimzinnigheid gehulde tegenstanders laten beetnemen met mooie praatjes van „verdraagzaamheid" en „neutraliteit".

Bekendmaking.

Het Bestuur van de Curaçaosche Hypotheekbank maakt hierbij bekend:

1o. dat de rentevergoeding van bij de Instelling in administratie gegeven gelden op **vijf** ten honderd per jaar is gesteld;

2o. dat de interest van onder hypothecair verband door de Instelling verstrekte gelden op **zes en een half** ten honderd per jaar is bepaald:

een en ander met ingang van 1 October e. k.

Curaçao, den 27 Augustus 1920.

Namens het Bestuur,

De Voorzitter,

H. Statius Muller.

De Secretaris,

C. F. Newton Wal.

En Materias de Salud.

En materias de salud la prudencia aconseja no hacer experimentos con medicinas inferiores. Ahora como consecuencia de la guerra cuesta algo más la famosa *Emulsión de Scott*, pero en medicinas lo barato es caro y más vale pagar lo que cuesta el famoso producto del hombre con el bacalao a cuestas, que arriesgar nuestra salud y la de nuestros familiares. 4